

Väljaspool Tallinna asuvate gümnaasiumide kooliraamatukogude ülevaatus 2006 Kokkuvõte

Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukogude sektsiooni koostöös korraldati 2006. aasta veebruarist aprillini üleriigiline väljaspool Tallinna asuvate gümnaasiude raamatukogude ülevaatus. Ülevaatus korraldamise eesmärgiks oli saada objektiivne ülevaade kooliraamatukogude olukorrast, samuti raamatukogu probleemide ja vajaduste teadvustamine koolide juhtkondadele. (Tallinna kooliraamatukogude ülevaatus korraldas Tallinna Haridusamet 2002. aastal). Ülevaatus lõppedes saadeti kõikidele koolidele raportid nende raamatukogu kirjelduse ja ettepanekutega tulevikuks.

Ülevaatus viidi läbi vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele „Kooliraamatukogude töökorralduse alused“ ja kooliraamatukogude välishindamise juhendile, mille töötasid 2001. aastal Tallinna kooliraamatukogude hindamise tarbeks välja Tallinna Haridusamet ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukogude sektsioon.

Kooliraamatukogud jagunevad kolme tasemesse – I ehk kõrgeim tase tähendab automatiseeritud raamatukogu e õpikeskust, II tase osaliselt automatiseeritud raamatukogu ning III tase automatiseerimata raamatukogu.

Ülevaatus toimus 1. veebruarist 12. aprillini 2006. Ülevaatus komisjoni kuulusid Piia Selge (Tallinna Arte Gümnaasium, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukogude sektsiooni esinaine), Ester Sõrmus (Tallinna Pedagoogilise Seminari raamatukoguhoidja), Tiina Matsulevitš (Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, komisjoni esimees). 4 Saaremaa munitsipaalgümnaasiumi raamatukogu külastas REKK-i tööülesandel Urve Aedma (Kuressaare Gümnaasiumi raamatukogu juhataja, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu) ja 2 Hiiumaa gümnaasiumi kooliraamatukogu külastas Helle Veanes (Kärdla Ühisgümnaasiumi raamatukogu juhataja), kes kaardistasid vastavalt kooliraamatukogude ülevaatus juhendile raamatukogu taseme ja kirjutasid REKK-le tagasiside raportid. 2 kooli – Mõisaküla keskkooli ja Värskas Gümnaasiumi raamatukogu taseme kaardistamine viidi läbi elektrooniliselt ja täpsustati telefoni teel (kohal ei käidud). 9 gümnaasiumi kooliraamatukogu taset ei olnud võimalik määrata – Loo Keskkool, Saue Gümnaasium, Räpina Ühisgümnaasium, Pärnu-Jaagupi Gümnaasium, Leisi Keskkool, Juhan Liivi nim Alatskivi Keskkool, Rannu Keskkool, Tsirguliina Keskkool, Misso Keskkool, kuna kooliraamatukogu ja rahvaraamatukogu ühendamisel oli neis koolides kooliraamatukogu likvideeritud, ühendatud raamatukogu toimib rahvaraamatukoguna. Rahvaraamatukogu seaduse kohaselt pole rahvaraamatukogul kohustust täita kooli õppekava toetavat rolli, põhikogu komplekteerimisel ei arvestata õppekavaga, ei tellita kohustuslikku/soovitavat kirjandust koolile vajalikus eksemplaarsuses, ega ka õpetajatele meetoodilisi materjale, ei kaasata kooli pedagoogilist personali ega ainekomisjone kogude kujundamise protsessi, pearõhk on ilukirjanduse ja ajaviite kirjanduse tellimisel. Sageli piiratakse ka õpilaste raamatukogu külastamise/kasutamise õigusi. Puuduseks on ka raamatukogu andmebaaside ühitamatus, sest rahvaraamatukogude elektronkataloogi URRAM pole lubatud sisestada õpikute kirjeid. Rannu Keskkoolis ja Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis on mööda mindud kahest õigusaktist - vabariigi valitsuse kehtestatud „Põhikooli- ja gümnaasiumi seadusest“ (RT I 1993, 63, 892), mis sätestab, et koolis on raamatukogu ja selle seaduse alusel kehtestatud haridus- ja teadusministri määrusest „Kooliraamatukogude töökorralduse alused“ (RTL 2001, 6, 68). Neis kahes koolis puudub üldse raamatukogu, ühendatud raamatukogu asub koolimajast eemal.

Ülevaatus käigus külastati 121 gümnaasiumi/keskkooli raamatukogu.

Raamatukogu ruumid

Raamatukogud paiknevad koolimajade 0–VI korrusel:

0 korrus 4 raamatukogu

I korrus 50 raamatukogu

II korrus 35 raamatukogu

III korrus 20 raamatukogu

IV korrus 5 raamatukogu

Raamatukogu töö seisukohalt raskendavad II korrusest kõrgemal paiknevad ruumid tööd, sest raamatukogusse (ja sealt välja) tuleb aasta jooksul tassida sadu raamatuid. Samuti on oht, et kõrgemal korrusel asuv raamatukogu jääb kooli "tuiksoonest" eemale ja lapsed ei kipu seda külastama.

Raamatukogude suurus (pindala) on väga erinev, jäädes 48 m² ja 250 m² vahele:

Kuni 50 m ² 13 raamatukogu	Üle 201 m ² 6 raamatukogu (Saku Gümnaasium, Käina Gümnaasium, Iisaku Gümnaasium, Jõhvi Gümnaasium, Märjamaa Gümnaasium, Tõrva Gümnaasium)
51–100 m ² 51 raamatukogu	
101–150 m ² 32 raamatukogu	
151–200 m ² 12 raamatukogu	

Täiesti ebapiisav on Puurmani Gümnaasiumi raamatukogu kasutuses olev pind (28 m²). Parem pole olukord ka Kiili Gümnaasiumi uues koolihoones (39 m²). Väga kitsastes oludes töötavad veel Paldiski Gümnaasiumi, Pärnu Hansagümnaasiumi, Tartu Kunstigümnaasiumi, Kolga Keskkooli, Lüganuse Keskkooli, Tartu Raatuse Gümnaasiumi, Rõngu Keskkooli, Võnnu Keskkooli, Suure-Jaani Gümnaasiumi, Varstu Keskkooli raamatukogud. Nendes raamatukogudes puudub praktiliselt kohalttöötamise võimalus, rääkimata eraldi ruumist lugemissaali jaoks.

Lubamatu on lugemissaali pidev kasutamine klassiruumina. Sellega luuakse olukord, kus isegi raamatukoguhoidja ei saa oma tööruumides liikuda ning tema töö on enamiku aja päevast häiritud, rääkimata õpilastelt raamatukogu kasutamise võimaluse äravõtmisest (Loksa 1. Keskkool, Kuusalu Keskkool, Jõhvi Gümnaasium, Puurmani Gümnaasium, Põltsamaa Ühisgümnaasium, Lihula Gümnaasium, Rapla Ühisgümnaasium, Tartu Karlova Gümnaasium, Elva Gümnaasium, Mõisaküla Keskkool).

Nõuetekohased eraldi ruumid lugemissaali, raamatuhooldla ning õpikute säilitamise ja parandamise jaoks on Tõrva Gümnaasiumis, Saku Gümnaasiumis, Kuressaare Gümnaasiumis, Saarema Ühisgümnaasiumis Käina Gümnaasiumis, Kuusalu Keskkoolis, Kärkla Ühisgümnaasiumis, Kose Gümnaasiumis, Tabasalu Gümnaasiumis, Viimsi Keskkoolis, Abja Gümnaasiumis, Võhma Gümnaasiumis, Iisaku Gümnaasiumis, Elva Gümnaasiumis, Kanepi Gümnaasiumis, Võru Kesklinna Gümnaasiumis, Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumis, Parksepa Keskkoolis, Ahja Keskkoolis, Põlva Ühisgümnaasiumis, Paide Ühisgümnaasiumis, Paide Gümnaasiumis, Haapsalu Gümnaasiumis, Keila Gümnaasiumis, Viljandi Maagümnaasiumis, Aravete Keskkoolis, Tamsalu Gümnaasiumis, O. Lutsu nim Palamuse Gümnaasiumis, Väandra Gümnaasiumis, Rapla Ühisgümnaasiumis, Pärnu Ühisgümnaasiumis, Märjamaa Gümnaasiumis, Häädemeeste Keskkoolis, Audru Keskkoolis, Tartu M. Härma Gümnaasiumis, Tartu Kivilinna Gümnaasiumis, Hugo Treffneri Gümnaasiumis, Põltsamaa Ühisgümnaasiumis, Tarvastu Gümnaasiumis, Tõstamaa Gümnaasiumis.

Raamatukogu kogud

Kooliraamatukogus on kaks eraldi arvestusega fondi. Õpikufondi suurus sõltub õpilaste arvust. Põhifondi suuruse määrab eraldatav komplekteerimissumma.

Kogude suuruse järgi jagunevad raamatukogud:

Kuni 5000 eks 7 raamatukogu	Kuni 30 000 eks 7 raamatukogu
Kuni 10 000 eks 24 raamatukogu	Kuni 35 000 eks 4 raamatukogu
Kuni 15 000 eks 37 raamatukogu	Üle 35 000 eks 3 raamatukogu (Põlva Ühisgümnaasium, Carl Robert Jakobsoni nim Gümnaasium, Kiviõli 1. Keskkool)
Kuni 20 000 eks 19 raamatukogu	
Kuni 25 000 eks 13 raamatukogu	

Kooliraamatukogu fondi optimaalne suurus on 15 000 – 20 000 raamatut. Üle 25 000 raamatuga põhifond viitab sellele, et nendes kogudes ei ole korrapäraselt vananenud kirjandust maha kantud (Kiviõli 1. Keskkool, Kohtla-Järve Järve Gümnaasium, Türi Gümnaasium, Rakvere Gümnaasium, Põlva

Ühisgümnaasium, Elva Gümnaasium, Carl Robert Jakobsoni nim Gümnaasium, Võru Kreutzwaldi Gümnaasium).

Eriti tähtis on raamatukogu pidev komplekteerimine uudiskirjandusega. Selles osas on raskemas seisus väikese õpilaste arvuga koolid. Komplekteerimiseks eraldatavate vahendite suurus oleneb kooli direktorist ja kõigub mõnest tuhandest saja tuhandeni. Raamatukoguspetsialistide arvutuste kohaselt on üldhariduskooli põhikogu täiendamiseks miinimumsumma 40 000 krooni aastas. Kooliraamatukogu täidab oma ülesannet, kui ta toetab kõiki õppeaineid vajaliku kirjandusega sealh uudiskirjandusega.

Alla 10 000 krooni 7 raamatukogu (Avinurme KK, Tabivere G, Järvakandi G, Varstu KK, Järva-Jaani G, Rapla Vesiroosi G, Paldiski G)
Kuni 20 000 krooni 24 raamatukogu
Kuni 30 000 krooni 20 raamatukogu
Kuni 40 000 krooni 20 raamatukogu

Kuni 50 000 krooni 18 raamatukogu
Kuni 60 000 krooni 11 raamatukogu
Kuni 70 000 krooni 9 raamatukogu
Kuni 90 000 krooni 4 raamatukogu (Keila G, Põlva ÜhisG, Pärnu HansaG, Elva G)
Üle 100 000 krooni 1 raamatukogu (Valga G)

Näeme, et pea kolmveerandil ülevaatusel osalenud koolidest on komplekteerimiseks kasutada liiga vähe raha, et varustada raamatukogu vajaliku laste-, noorte- ja teatmekirjandusega ning ajalehtede-ajakirjadega.

Kogude kvaliteet tuleneb suuresti komplekteerimissummast. Kuid ka väikese summa eest on võimalik komplekteerida kvaliteetset kogu vältides tarbetut eksemplaarsust ning rõhumist ajalehtedele-ajakirjadele nagu seda ilmekalt tõestasid Haljala Gümnaasiumi, Kose Gümnaasiumi, Kärkla Ühisgümnaasiumi, Tamsalu Gümnaasiumi, Tapa Gümnaasiumi, Orissaare Gümnaasiumi, Hugo Treffneri Gümnaasiumi, Tartu Kunstigümnaasiumi, Tõrva Gümnaasiumi, Abja Gümnaasiumi, Tarvastu Gümnaasiumi raamatukogud. Komplekteerimisel teevad raamatukoguhoidjad enamasti koostööd aineõpetajatega, kes on paremini kursis oma aine vajadustega. Kogude trüübilt on gümnaasiumide raamatukogud enamasti avatud kogud, 10-s raamatukogus on suletud põhikogu ja 12-s osaliselt avatud põhikogu.

Raamatute kogu muutub raamatukoguks siis, kui see on vastavalt nõuetele töödeldud ja viitadega varustatud. 17-s raamatukogus puuduvad igasugused otsisüsteemid nii paber kandjal tähestik- ja liigikataloog kui elektrooniline otsisüsteem/andmebaas – Kiili G, Tabasalu ÜG, Mustvee G, O.Lutsu nim. Palamuse G, Puurmani G, Tabivere G, Järva-Jaani G, Koeru KK, Haapsalu Wiedemanni G, Rakke G, Fr. Tuglase nim Ahja KK, Kanepi G, Kilingi-Nõmme G, Tõstamaa KK, Järvakandi G, Rõngu KK, Valga G. Kahjuks esinevad selles vallas olulised puudujäägid, raamatukoguhoidja tegematajätmised enamasti erialaste oskuste puudumise tõttu (Puurmani Gümnaasium, Mustvee Gümnaasium, Kullamaa Keskkool, Rõngu Keskkool) Eriti kurb on see, kui nõuetekohastes ruumides on vaid raamatute kogu mitte raamatukogu (Rapla Ühisgümnaasium, Tabasalu Ühisgümnaasium, Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium, Rakke Gümnaasium, Valga Gümnaasium, O. Lutsu nim Palamuse Gümnaasium, Tõstamaa Gümnaasium).

Teenindus

Raamatukoguhoidjate ametikohtade arv on sõltuvalt kooli suurusest 1 kuni 2,5. Kooliraamatukogu ametikohad sätestab haridus- ja teadusministri määrus nr 48 „Lasteaed-alkkooli, algkooli, põhikooli ja gümnaasiumi personali miinimumkoosseisu kinnitamine“ [RTL 1999, 131, 1823](#). Nimetatud õigusakti vastu patustavad 12 gümnaasiumi – Kiili G, Viimsi KK, Puurmani G, Haapsalu Wiedemanni G, Kullamaa KK, Tartu Karlova G, Tartu Mart Reiniku G, Otepää G, Puka KK, Mõisaküla KK, Varstu KK, Võru Kesklinna G. Raamatukogus ettenähtud ametikohtade pealt kokkuhoidmine ei õigusta ennast, sest näiteks ühe raamatukoguhoidja haigestumisel on raamatukogu hoopis suletud. Kooli direktori kohus on tagada õigusaktide täitmine ja raamatukogu lahtiolek kogu koolipäeva jooksul. Lausa lubamatu on, et suures, 1200 õpilasega Tartu Mart Reiniku Gümnaasiumis on ära kasutatud ainult üks ametikoht. Samuti ei tohiks raamatukogutööd teha mõni õpetaja ning raamatukoguhoidja tunde anda, sest ka siis jääb raamatukogu õpilastele raskesti ligipääsetavaks või hoopis suletuks (Haapsalu Wiedemanni G, Puurmani G, Põltsamaa

ÜG, Rapla ÜG, Tartu Karlova G, Möisaküla KK, Võnnu KK, Jõgeva G, E. Vilde nim Juuru G). 67-s raamatukogus töötavad keskeri- või erialase kõrgharidusega spetsialistid.

Otsisüsteemid

17 raamatukogus ei ole ühtegi kataloogi, 56 koolil on kaartkataloogid, 25 koolil on elektronkataloog, 4 koolil on elektronkataloogi sisestatud 0,75 %, 23 koolil pool põhikogu teavikute kirjetest. Elektronkataloogi koostamist on alustanud 11 raamatukogu. Programmidest on esindatud RIKS (35), ARX-RAAMAT (22), KIRJASTO 3000(11), URRAM (3), RAAMAT 2000 (4) ja kahel raamatukogul on omatehtud programm – Kolga Keskkoolis ADMISCO ja Avinurme Keskkoolis WORKS 4. 1998. aastal said Tiigrihüppe Sihtasutuse konkursiga „Arvuti kooliraamatukokku“ mitmete maakondade kooliraamatukogud raamatukoguprogrammi KIRJASTO 3000 litsentsi. Ülevaatusel selgus, et 5 raamatukogu – Audru Keskkool, Elva Gümnaasium, Luunja Keskkool, Võnnu Keskkool, Ülenurme Gümnaasium, Aseri Keskkool pole erinevatel põhjustel 7,5 aasta jooksul programmi töösse rakendatud ega selle baasil elektronkataloogi loonud. Peamine põhjus komisjoni arvamuse kohaselt oli aga oskamatus programmi kasutada, seeläbi kaotas neis 5-s raamatukogus litsentsileping kehtivuse. 2001. aastast vahetati KIRJASTO 3000 tasuta kaasaja nõuetele vastava integreeritud raamatukoguprogrammi RIKS vastu, mille täisliitsensilepingu maksumus on tänasel päeval 50 000 krooni. Raamatukoguprogramm RIKS võimaldab teavikute kirjade importi Eesti Rahvusraamatukogust ja Tartu Ülikooli raamatukogust ja selle baasil on võimalik nii põhikogu kui ka õppekirjanduse kogu teavikute kirjed sisestada elektronkataloogi kahe aastaga ning minna seejärel üle elektroonilisele laenutamisele. Programmi mittekasutamise on nii riigile kui vallale (Aseri KK) ja kõige otsesemalt koolidele tekitatud materiaalsel kahju. Kooli juhtkonna kohustus on jälgida, et hinnaline tehnoloogia leiaks sihipärast kasutamist ja elektronkataloogide koostamine ei veniks lõputult. Kataloogide puudumine tähendab, et raamatukogu baasil pole võimalik arendada õpilaste õpi- ja info otsimise oskusi.

Infotehnoloogiline tase

Tänapäeva nõuetele vastavas raamatukogus on väga tähtis raamatukogu infotehnoloogiline varustus. Selles valdkonnas on raamatukogud astunud suure sammu edasi, arvuti puudub vaid kolme gümnaasiumi raamatukogus – Kiili Gümnaasiumis, Järvakandi Gümnaasiumis ja Rapla Ühisgümnaasiumis. Lugejate kasutada on arvutid 51 raamatukogus, *Interneti*ühendus on 111-s raamatukogus. 3-s raamatukogus – Kuressaare Gümnaasiumis, Miina Härma Gümnaasiumis ja Pärnu Ühisgümnaasiumis on lugejatel võimalik kasutada traadita *Interneti* leviala. 22-s raamatukogus on lugejaarvuteid rohkem kui 2, eriti tuleb esile tõsta Tabasalu Ühisgümnaasiumi, Audru Keskkooli, Sindi Gümnaasiumi, Luunja Keskkooli ja Tõrva Gümnaasiumi, kus on lugemissaalis lugejate kasutada 5 -10 arvutiga töökohta. Nende koolide IT- alane arendustegevus väärrib tunnustust!

Tänapäeva raamatukogus on peale raamatute ka auviseid. Nende kohapealkasutamine eeldab vastavate tehniliste vahendite olemasolu. Auviste kohalkasutamise võimalus (teler, videomakk, muusikakeskus) on 51 kooliraamatukogus.

Kokkuvõte

Komisjon otsustas, et külastamise momendil vastasid koolid tasemetele järgmiselt:

I tase 38 kooli – Jüri G, Keila G, Kolga G, Kose G, Saku G, Viimsi KK, Käina G, Kärkla ÜG, Iisaku G, Toila G, Aravete KK, Paide G, Paide ÜG, Haljala G, Tapa G, Põlva KK, Põlva ÜG, Pärnu ÜG, Sindi G, Kohila G, Märjamaa G, Rapla Vesiroosi G, Kuressaare G, Orissaare G, Saaremaa ÜG, Hugo Treffneri G, Tartu Descartes'i Lütseum, Tartu Karlova G, Tartu Kivilinna G, Tartu Kunstigümnaasium, Tõrva G, Abja G, Tarvastu G, Viljandi Maagümnaasium, Viljandi Paalalinna G, Parksepa KK, Võru Kesklinna G, Võru Kreutzwaldi G;

II tase 19 kooli – Kallavere KK, Kuusalu KK, Haapsalu G, Lihula G, Kadrina KK, Rakvere G, Rakvere Reaalgümnaasium, Häädemeeste KK, Miina Härma G, Tartu Forseliuse G, Tartu Kommertsgümnaasium, Tartu Raatuse G, Tartu Tamme G, Lähte ÜG, Puhja G, Otepää G, Võhma G, Antsla G, Varstu KK;

III tase 53 kooli – Loksa 1. KK, Paldiski G, Tabasalu ÜG, Turba G, Aseri KK, Avinurme KK, Jõhvi G, Kiviõli 1. KK, Kohtla-Järve Järve G, Lüganuse KK, Narva Eesti G, Jõgeva G, Jõgeva ÜG, Mustvee G, Oskar Lutsu Palamuse G, Põltsamaa ÜG, Tabivere G, Järva-Jaani G, Koeru KK, Türi G, Türi Majandusgümnaasium, Haapsalu Wiedemanni G, Taebla G, Rakke G, Tamsalu G, Vinni-Pajusti G, Väike-Maarja G, Fr. Tuglase nim Ahja KK, Kanepi G, Värskas G, Audru KK, Kilingi-Nõmme G, Pärnu Hansagümnaasium, Pärnu Koidula G, Pärnu Raeküla G, Pärnu Ülejõe G, Tõstamaa KK, Vändra G, E. Vilde nim Juuru G, Järvakandi G, Rapla ÜG, Tartu Mart Reiniku G, Elva G, Luunja KK, Rõngu KK, Võnnu KK, Ülenurme G, Puka KK, Valga G, Carl Robert Jakobsoni nim G, Karksi-Nuia G, Mõisaküla KK, Vastseliina G;

ühelegi tasemele ei vastanud 4 kooli – Suure-Jaani G, Puurmani G, Kullamaa KK, Kiili G;
9 koolil puudus kooliraamatukogu.

Tasemetes ei ole midagi püsivat. Igal kooli raamatukogul on võimalus liikuda kõrgemale või töölohakilejätmise korral madalamale. Tasemele vastavust saab igaüks kontrollida ülevaatuse juhendi järgi.

I taseme kooliraamatukogudest võiksid kvaliteediauhinnale kandideerida:

Keila Gümnaasium

Kolga Keskkool

Kose Gümnaasium

Saku Gümnaasium

Viimsi Keskkool

Käina Gümnaasium

Kärdla Ühisgümnaasium

Aravete Keskkool

Pärnu Ühisgümnaasium

Rapla Vesiroosi Gümnaasium

Kuressaare Gümnaasium

Saaremaa Ühisgümnaasium

Hugo Treffneri Gümnaasium

Tõrva Gümnaasium

Tarvastu Gümnaasium

Võru Kesklinna Gümnaasium

Parima raamatukoguhoidja auhinnale võiksid kandideerida Laine Lindvest Abja Gümnaasiumist, Imbi Leevand Haljala Gümnaasiumist, Heli Mündimets Tarvastu Gümnaasiumist ja Hilma Karu Tõrva Gümnaasiumist.

Murettekitavad on koolid kus raamatukogu sisetöö on aastaid tegeemata, raamatud raamatukogunduslikult töötlemata, puuduvad kataloogid.

Ettepanekud kooliraamatukogude töö tõhustamiseks

- tagada kooliraamatukogudele metoodilised abimaterjalid;
- nõustada üldhariduskoole õppekava rakendamisel ja raamatukogutöö lõimimisel aineõpetusega;
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukogude sektsioonil tagada informatsiooni jõudmine sektsiooni üritustest kõigi üldhariduskoolide raamatukoguhoidjateni;
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kooliraamatukogude sektsioonil korraldada maakondade raamatukoguhoidjaile erineva tasemega erialaseid koolitusi;

- kooli juhtkonnal
 - tagada õigusaktide täitmine;
 - teadvustada raamatukogu roll kooliõppekava rakendamise toetajana;
 - kajastada kooli eelarves raamatukogu vajadusi;
 - suurendada põhikogu komplekteerimissummat;
 - võimaldada vajadusel raamatukoguhoidja täiendkoolitust;
 - jälgida raamatukoguhoidja töökohustuste täitmist;
 - soetada raamatukogule raamatukoguprogramm: kooliraamatukogu infotehnoloogilise taseme parandamiseks on heaks eeskujuks Tartu Linnavalitsus, kes leidis võimaluse korraldada riigihange oma linna kooliraamatukogudele raamatukoguprogrammi RIKS ostmiseks.

Kokkuvõtte koostas Tiina Matsulevitš, REKKI õppekirjanduse peaspetsialist.